Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziesiąta izba)

z dnia 26 października 2016 r.*

Odwołanie — Pomoc państwa — Produkcja aluminium — Preferencyjna taryfa opłat za energię elektryczną przyznana w drodze umowy — Decyzja uznająca pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym — Rozwiązanie umowy — Zawieszenie skutków rozwiązania umowy przez sąd — Decyzja uznająca pomoc za bezprawnie przyznaną — Artykuł 108 ust. 3 TFUE — Pojęcia pomocy istniejącej i nowej pomocy — Rozróżnienie

W sprawie C-590/14 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 18 grudnia 2014 r.,

Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI), z siedzibą w Atenach (Grecja), reprezentowana przez E. Bourtzalasa, adwokata, oraz przez E. Salakę, C. Synodinosa, C. Tagarasa oraz A. Oikonomou, dikigoroi,

strona wnosząca odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

Alouminion tis Ellados VEAE, dawniej Alouminion AE, z siedzibą w Maroussi (Grecja), reprezentowana przez G. Dellisa, N. Korogiannakisa, E. Chrysafisa, D. Diakopoulosa oraz N. Keramidasa, dikigoroi,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

Komisja Europejska, reprezentowana przez É. Gippiniego Fourniera oraz A. Bouchagiara, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (dziesiąta izba),

w składzie: A. Borg Barthet, pełniący obowiązki prezesa izby, E. Levits i F. Biltgen (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: grecki

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) wnosi w swym odwołaniu o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 8 października 2014 r., Aloumínion/Komisja (T-542/11, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2014:859), którym Sąd stwierdził nieważność decyzji Komisji 2012/339/UE z dnia 13 lipca 2011 r. w sprawie pomocy państwa SA. 26117 – C 2/2010 (ex NN 62/2009) udzielonej przez Grecję na rzecz Aloumínion tis Ellados AE (Dz.U. 2012, L 166, s. 83, zwanej dalej „sporną decyzją").

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

2 W 1960 r. spółka Aloumínion tis Ellados AE (zwana dalej „AtE"), po której Aloumínion AE i Aloumínion tis Ellados VEAE (zwane dalej „Aloumínion") przejęły, odpowiednio w lipcu 2007 r. i w maju 2015 r., produkcję aluminium w Grecji, zawarła umowę (zwaną dalej „umową z 1960 r.") z publicznym przedsiębiorstwem wytwarzającym energię elektryczną, DEI, na podstawie której spółce tej przyznano preferencyjną taryfę opłat za energię elektryczną.

3 Artykuł 2 ust. 3 umowy z 1960 r. przewidywał automatyczne przedłużenie jej obowiązywania na kolejne okresy pięciu lat, o ile umowa ta nie zostanie rozwiązana przez jedną ze stron z dwuletnim okresem wypowiedzenia listem poleconym za potwierdzeniem odbioru skierowanym do drugiej strony.

4 Na podstawie porozumienia zawartego przez AtE z państwem greckim i zatwierdzonego dekretem ustawodawczym z 1969 r. umowa z 1960 r. miała wygasnąć w dniu 31 marca 2006 r., z wyjątkiem wypadku, gdyby została przedłużona zgodnie z jej postanowieniami.

5 W decyzji z dnia 23 stycznia 1992 r. Komisja Europejska uznała, że preferencyjna taryfa przyznana AtE stanowi pomoc państwa zgodną z rynkiem wewnętrznym.

6 W lutym 2004 r. DEI poinformowało AtE o rozwiązaniu umowy z 1960 r. i zgodnie z postanowieniami tej umowy od dnia 1 kwietnia 2006 r. zaprzestało stosowania względem AtE preferencyjnej taryfy.

7 AtE zaskarżyła to rozwiązanie umowy przed właściwymi sądami krajowymi.

8 Postanowieniem z dnia 5 stycznia 2007 r. (zwanym dalej „pierwszym postanowieniem w przedmiocie środków tymczasowych") Monomeles Protodikeio Athinon (sąd pierwszej instancji w Atenach, Grecja, orzekający w składzie jednego sędziego), orzekając w przedmiocie środków tymczasowych, zawiesił tymczasowo i ex nunc skutki rozwiązania umowy. Sąd ten uznał, że owo rozwiązanie jest niezgodne z postanowieniami umowy z 1960 r. i z mającymi do niej zastosowaniami przepisami prawa krajowego.

9 DEI zakwestionowało pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych przed Polymeles Protodikeio Athinon (sądem pierwszej instancji w Atenach), który, także orzekając w przedmiocie środków tymczasowych, uwzględnił ex nunc jego żądanie rozwiązania umowy z 1960 r. i zaprzestania stosowania preferencyjnej taryfy, postanowieniem z dnia 6 marca 2008 r.

10 Tak więc w okresie od 5 stycznia 2007 r. do 6 marca 2008 r. (zwanym dalej „spornym okresem") AtE, a następnie Aloumínion, w dalszym ciągu korzystały z preferencyjnej taryfy.

11 W lipcu 2008 r. do Komisji wpłynęły skargi. Pismem z dnia 27 stycznia 2010 r. instytucja ta poinformowała Republikę Grecką o decyzji o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 108 ust. 2 TFUE i wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag w terminie jednego miesiąca od dnia publikacji pisma.

12 Rzeczona decyzja została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 16 kwietnia 2010 r. (Dz.U. 2010, L 96, s. 7).

13 Komisja w szczególności wyraziła w niej wątpliwość, czy preferencyjna taryfa stosowana przez DEI względem AtE, następnie Alouminionu, w spornym okresie była na takim samym poziomie, jak taryfa stosowana do pozostałych głównych przemysłowych odbiorców energii elektrycznej o wysokim napięciu, ponieważ preferencyjna taryfa powinna wygasnąć z dniem 31 marca 2006 r., lecz jej obowiązywanie zostało przedłużone pierwszym postanowieniem w przedmiocie środków tymczasowych.

14 Republika Grecka, Alouminion oraz DEI przesłały Komisji swe uwagi.

15 W spornej decyzji Komisja uznała, że Republika Grecka bezprawnie przyznała Ate i Aloumininonowi pomoc państwa w kwocie 17,4 mln EUR, poprzez stosowanie preferencyjnej taryfy w spornym okresie. Uznawszy, że owa pomoc została przyznana z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, co oznacza, że jest ona niezgodna z rynkiem wewnętrznym, Komisja wezwała Republikę Grecką do jej odzyskania od Alouminionu.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

16 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 6 października 2011 r. Alouminion wniósł skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji i obciążenie Komisji kosztami postępowania.

17 Na poparcie skargi Alouminion podniósł dziesięć zarzutów, w ramach których zakwestionował, tytułem zarzutu głównego, uznanie rozpatrywanego środka za nową pomoc, tytułem zarzut ewentualnego, uznanie taryfy preferencyjnej za pomoc państwa, a tytułem dalszego zarzutu ewentualnego, obowiązek odzyskania nowej pomocy wynikającej z rozpatrywanego środka.

18 Sąd uwzględnił pierwszy zarzut skargi i twierdził nieważność spornej decyzji bez orzekania w przedmiocie pozostałych zarzutów skargi.

W przedmiocie odwołania

W przedmiocie dopuszczalności

Argumentacja stron

19 Alouminion stoi na stanowisku, że niniejsze odwołanie jest niedopuszczalne.

20 DEI przypomina, że w pierwszej instancji Sąd uwzględnił jego wniosek o dopuszczenie do udziału w sprawie w charakterze interwenienta popierającego żądania Komisji. Artykuł 56 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przewiduje natomiast, że interwenienci w postępowaniu pierwszej instancji mogą wnieść odwołanie, jeżeli orzeczenie Sądu dotyczy ich bezpośrednio.

21 DEI podnosi, że w celu zastosowania się do spornej decyzji przystąpiło do odzyskania spornej pomocy państwa wraz z odsetkami, czyli kwoty 21 276 766,43 EUR. Ponieważ zaskarżonym wyrokiem stwierdzono nieważność spornej decyzji, odzyskanie to nie ma już podstawy prawnej.

22 DEI utrzymuje, że może wobec tego zostać zobowiązane do zwrotu odzyskanej kwoty i że w myśl orzecznictwa Trybunału należy zatem uznać, iż zaskarżony wyrok dotyczy bezpośrednio tego przedsiębiorstwa.

Ocena Trybunału

23 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej interwenienci, niebędący ani państwami członkowskimi, ani instytucjami Unii, mogą wnieść odwołanie od orzeczenia Sądu jedynie wtedy, gdy orzeczenie to dotyczy ich bezpośrednio.

24 Z orzecznictwa Trybunału wynika w tym względzie, że należy uznać, iż wyrok Sądu dotyczy bezpośrednio strony wnoszącej odwołanie, jeżeli w wykonaniu tego wyroku może ona zostać zobowiązana do zwrotu określonej kwoty (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 24 września 2002 r., Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisja, C-74/00 P i C-75/00 P, EU:C:2002:524, pkt 46–58, a także z dnia 2 października 2003 r., International Power i in./NALOO, C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P i C-180/01 P, EU:C:2003:534, pkt 52, 53).

25 W tym wypadku w wykonaniu zaskarżonego wyroku DEI jest zobowiązane do zwrotu kwoty odzyskanej w celu zastosowania się do spornej decyzji, czyli kwoty 21 276 766,43 EUR, która odpowiada różnicy między nienależnie stosowaną względem Alouminionu preferencyjną taryfą za dostawę energii elektrycznej a taryfą normalną.

26 Wynika stąd, że zaskarżony wyrok może wywierać bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą DEI w rozumieniu art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W konsekwencji odwołanie jest dopuszczalne.

Co do istoty

27 Na poparcie odwołania DEI podnosi pięć zarzutów.

28 W ramach zarzutu pierwszego, który składa się z trzech części, DEI, popierane przez Komisję, twierdzi, że Sąd naruszył art. 108 ust. 3 TFUE, jak też art. 1 lit. b) i c) rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] (Dz.U. L 83, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 1, s. 339).

W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

29 W pierwszej części zarzutu pierwszego DEI, popierane przez Komisję, twierdzi, że Sąd błędnie orzekł, iż przedłużenie istniejącej pomocy nie stanowi, ipso facto, pomocy nowej.

30 DEI i Komisja utrzymują, że po przypomnieniu w pkt 53 zaskarżonego wyroku utrwalonego orzecznictwa Trybunału, w myśl którego przedłużenie istniejącej pomocy prowadzi do powstania nowej pomocy odrębnej od pomocy, której obowiązywanie zostało przedłużone, i że zmiana czasu trwania istniejącej pomocy powinna być uznana za nową pomoc (wyroki: z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada, C-121/10, EU:C:2013:784, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo, a także z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada, C-111/10, EU:C:2013:785, pkt 58), w pkt 54 zaskarżonego wyroku

Sąd próbował doprecyzować to orzecznictwo za pomocą interpretacji wyroków z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), i z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C. (C-138/09, EU:C:2010:291), w myśl której tylko w wypadku, gdy pierwotny system ulega istotnej zmianie, należy go uznać za nową pomoc.

31 Jednakże z wyroków z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), i z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C. (C-138/09, EU:C:2010:291), nie wynika, że przedłużenie czasu trwania istniejącej pomocy nie prowadzi samo w sobie do przyznania nowej pomocy, a w każdym razie wyrok z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311) nie powinien być przywoływany w niniejszej sprawie.

32 DEI i Komisja podnoszą, że okoliczność, iż przedłużenie czasu trwania istniejącej pomocy prowadzi do powstania nowej pomocy jest oczywistą konsekwencją płynącą z art. 107 i 108 TFUE.

33 Według DEI i Komisji ustanowiony w tych postanowieniach system kontroli pomocy państwa przewiduje odrębne procedury w zależności od tego, czy dana pomoc jest pomocą istniejącą czy nową. Gdyby uznać, że przedłużenie pomocy istniejącej stanowi ipso facto pomoc nową, dane państwo członkowskie mogłoby obejść te odrębności proceduralne poprzez przedłużanie takiej pomocy w nieskończoność bądź poprzez przedłużenie jej na krótki czas.

34 DEI i Komisja stoją na stanowisku, że pojęcie istniejącej pomocy należy zatem interpretować w sposób zawężający, tak aby nie naruszyć zakresu obowiązku zgłoszenia i zawieszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE, co potwierdził już zresztą Trybunał w wyrokach z dnia 5 października 1994 r., Włochy/Komisja (C-47/91, EU:C:1994:358, pkt 24–26), i z dnia 21 marca 2002 r., Hiszpania/Komisja (C-36/00, EU:C:2002:196, pkt 24).

35 Natomiast pojęcie nowej pomocy należy interpretować szeroko, ponieważ w myśl art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 obejmuje ono „każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy”.

36 DEI i Komisja podkreślają ponadto, że art. 4 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia nr 659/1999 (Dz.U. 2004, L 140, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2005, L 25, s. 74) przewiduje, że „[d]la celów art. 1 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 659/1999 zmiana pomocy istniejącej oznacza jakąkolwiek zmianę inną niż modyfikacje o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze, która nie może wpłynąć na ocenę zgodności danego środka pomocowego ze wspólnym rynkiem”.

37 Z uwagi na te okoliczności oraz fakt, że dokonywana przez Komisję ocena zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym opiera się na analizie danych gospodarczych oraz warunków panujących na danym rynku w czasie przyjęcia decyzji i przez okres, w odniesieniu do którego przewidywane jest przyznanie pomocy, DEI i Komisja utrzymują, że przedłużenie czasu trwania pomocy nie może zostać uznane za „modyfikację o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze” w rozumieniu art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004, ale stanowi ono zmianę istniejącej pomocy.

38 Według DEI przytoczone w pkt 53 zaskarżonego wyroku utrwalone orzecznictwo Trybunału wpisuje się w tę samą logikę.

39 Aloumínion twierdzi, że pierwszą część zarzutu pierwszego należy oddalić.

40 Według tego przedsiębiorstwa w pkt 54 zaskarżonego wyroku Sąd wyjaśnił metodę wykładni, jaką należy zastosować, by stwierdzić, czy rzeczywiście doszło do zmiany systemu istniejącej pomocy, a więc nie próbował doprecyzować utrwalonego orzecznictwa przytoczonego w pkt 53 tego wyroku.

41 Alouminion utrzymuje, że wyrok z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), ma znaczenie dla niniejszej sprawy, ponieważ w wyroku tym Sąd stwierdził, iż rozpatrywany środek nie spowodował zmiany przepisów, mocą których wprowadzono sporne korzyści, ani w odniesieniu do charakteru tych przepisów, ani w odniesieniu do działalności instytucji publicznej, do której miały one zastosowanie, i wyciągnął stąd wniosek, że nie można uznać, iż środek ten wprowadza lub zmienia istniejącą pomoc. W niniejszej sprawie należy dojść do takiego samego wniosku, ponieważ – według Aloumininonu – pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych ani nie zmieniło, ani nie zastąpiło podstawy prawnej istniejącej pomocy ani jej ram umownych.

42 Alouminion podnosi, że Sąd również trafnie przytoczył wyrok z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C. (C-138/09, EU:C:2010:291) dlatego, że choć w pkt 46 i 47 wskazanego wyroku Trybunał orzekł, że sytuacje, w których zmiana ram prawnych prowadzi do zwiększenia budżetu przeznaczonego na system pomocy i do przedłużenia okresu jego stosowania, stanowią pomoc przyznaną bezprawnie, to jednak uznał, że nie jest tak w sytuacjach, w których następuje zmiana ram prawnych, ale nie wpływa to na wysokość pomocy.

43 Alouminion wyprowadza stąd wniosek, że w świetle wskazanych wyroków Sąd nie naruszył prawa, orzekając w pkt 55 zaskarżonego wyroku, że nie można uznać, iż pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych ustanawia lub zmienia istniejącą pomoc.

44 Co się tyczy argumentu, ze przedłużenie istniejącej pomocy stanowi ipso facto nową pomoc, Alouminion podnosi, że orzecznictwo, na które powołały się w tym względzie DEI i Komisja, nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy, ponieważ dotyczy ono samej oceny pojęcia istniejącej pomocy, a nie oceny pojęcia jej przedłużenia.

– Ocena Trybunału

45 Na wstępie należy podkreślić, że w ramach ustanowionego w art. 107 i 108 TFUE systemu kontroli pomocy państwa tryb postępowania różni się w zależności od tego, czy chodzi o pomoc istniejącą czy nową. O ile pomoc istniejąca może być – zgodnie z art. 108 ust. 1 TFUE – systematycznie realizowana tak długo, jak Komisja nie stwierdzi jej niezgodności ze wspólnym rynkiem, o tyle art. 108 ust. 3 TFUE przewiduje, że plany ustanowienia nowej pomocy lub zmiany pomocy istniejącej powinny być zgłaszane Komisji w należytym czasie i nie mogą być wprowadzane w życie dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej (zob. podobnie wyroki z dnia 18 lipca 2013 r., P, C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo, a także z dnia 19 marca 2015 r., OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, pkt 35).

46 Należy także przypomnieć z jednej strony, że zgodnie z art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 za nową pomoc uznać należy „każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy”.

47 Z drugiej strony art. 4 ust. 1 rozporządzenia 794/2004 przewiduje, że „[d]la celów art. 1 lit. c) [rozporządzenia nr 659/1999] zmiana pomocy istniejącej oznacza jakąkolwiek zmianę inną niż modyfikacje o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze, która nie może wpłynąć na ocenę zgodności danego środka pomocowego ze wspólnym rynkiem”.

48 Ponadto w myśl utrwalonego orzecznictwa Pojęcie pomocy państwa odpowiada obiektywnej sytuacji, którą ocenia się w dniu, w którym Komisja wydaje decyzję (zob. podobnie wyroki: z dnia 10 lipca 1986 r., Belgia/Komisja, 234/84, EU:C:1986:302, pkt 16; z dnia 11 września 2003 r., Belgia/Komisja, C-197/99 P, EU:C:2003:444, pkt 86, a także z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in., C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, pkt 144).

49 Wynika stąd, że dokonywana przez Komisję ocena zgodności pomocy z rykiem wewnętrznym jest oparta na analizie danych gospodarczych i okoliczności panujących na danym rynku w czasie, gdy Komisja przyjmuje swą decyzję, i uwzględnia ona w szczególności przewidywany czas trwania owej pomocy. Stąd czas obowiązywania istniejącej pomocy jest elementem, który może wpływać na przeprowadzaną przez Komisję ocenę zgodności tej pomocy z rynkiem wewnętrznym.

50 W tym stanie rzeczy, jak orzekł Trybunał w wyrokach z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C-121/10, EU:C:2013:784, pkt 59), i z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C111/10, EU:C:2013:785, pkt 58), przedłużenie czasu obowiązywania istniejącej pomocy należy uznać za zmianę istniejącej pomocy, wobec czego stanowi ono nową pomoc, w myśl art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999.

51 W świetle wszystkich tych rozważań należy zbadać, czy pierwsza część zarzutu pierwszego jest zasadna.

52 W ramach owej pierwszej części zarzutu pierwszego DEI, popierane przez Komisję, twierdzi zasadniczo, że Sąd błędnie orzekł, że przedłużenie istniejącej pomocy nie stanowi ipso facto pomocy nowej.

53 DEI i Komisja podnoszą, ze w pkt 54 zaskarżonego wyroku Sąd błędnie zinterpretował wyroki z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), i z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C. (C-138/09, EU:C:2010:291), w celu doprecyzowania orzecznictwa przytoczonego w pkt 53 tego wyroku, a mianowicie wyroków z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C-121/10, EU:C:2013:784, pkt 59), i z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C-111/10, EU:C:2013:785, pkt 58).

54 W tym względzie należy zaznaczyć, że w pkt 54 zaskarżonego wyroku Sąd oparł się, po pierwsze, na wyroku z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), aby stwierdzić, że „w celu stosowania art. 108 ust. 1 i 3 TFUE pojawienie się nowej pomocy lub zmianę istniejącej pomocy należy oceniać przez powołanie się na ustanawiające ją przepisy, określone w nich warunki i ich ograniczenia”.

55 Po drugie, we wskazanym punkcie wyroku Sąd odniósł się do pkt 46 i 47 wyroku z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C. (C-138/09, EU:C:2010:291), aby dodać, że „[t]ylko […] w wypadku, gdy zmiana ta ma wpływ na istotę pierwotnego systemu, system ten przekształca się w system nowej pomocy”.

56 Interpretacja ta jest jednak wynikiem błędnego rozumienia treści tego ostatniego wyroku. Ze wskazanych pkt 46 i 47 wynika bowiem jedynie to, że Trybunał orzekł, iż przewidując zarówno zwiększenie budżetu przeznaczonego na rozpatrywany system pomocy, jak i przedłużenie o dwa lata okresu stosowania tego systemu, zainteresowane państwo członkowskie ustanowiło nową pomoc, odrębną od tej, która została zatwierdzona przez Komisję.

57 Wynika stąd, że, jak twierdzi DEI, linia orzecznicza, którą tworzą wyroki z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C-121/10, EU:C:2013:784, pkt 59), i z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C-111/10, EU:C:2013:785, pkt 58), a w myśl której przedłużenie istniejącego systemu pomocy skutkuje powstaniem nowej pomocy, wpisuje się w tę samą logikę, co wyroki z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), i z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C. (C-138/09, EU:C:2010:291). Należy zresztą podkreślić, że we wskazanych wyrokach z dnia 4 grudnia 2013 r. Trybunał wyraźnie odniósł się do pkt 46 i 47 tego ostatniego wyroku.

58 Ponadto należy zaznaczyć, że w niniejszej sprawie z poczynionych przez Sąd i opisanych w pkt 2–10 niniejszego wyroku ustaleń faktycznych wynika, że umowa z 1960 r. miała wygasnąć z dniem 31 marca 2006 r., chyba że zostałaby przedłużona zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami. Tymczasem w lutym 2004 r. DEI powiadomiło AtE o swym zamiarze rozwiązania umowy i z dniem 1 kwietnia 2006 r. zaprzestało stosowania względem AtE preferencyjnej taryfy. Jednakże mocą

pierwszego postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych skutki tego rozwiązania umowy zostały na pewien czas zawieszone, wobec czego w spornym okresie AtE, a następnie Alouminion w dalszym ciągu korzystały z preferencyjnej taryfy.

59 Tak więc wbrew temu, co orzekł Sąd w pkt 55–57 zaskarżonego wyroku, ze względu na przywrócenie stosowania preferencyjnej taryfy w spornym okresie pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych wywarło skutek w postaci zmiany granic czasowych stosowania owej taryfy, które zostały uzgodnione w umowie z 1960 r., czyli granic czasowych systemu pomocy zatwierdzonego przez Komisję w decyzji z dnia 23 stycznia 1992 r. Należy zatem uznać, że pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych oznacza zmianę istniejącej pomocy.

60 W świetle całości powyższych rozważań należy stwierdzić, że w pkt 54–56 zaskarżonego wyroku Sąd błędnie zinterpretował i zastosował linię orzeczniczą Trybunału, którą tworzą wyroki z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), a także z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C. (C-138/09, EU:C:2010:291), i która została potwierdzona w wyrokach z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C-121/10, EU:C:2013:784, pkt 59), a także z dnia 4 grudnia 2013 r., Komisja/Rada (C-111/10, EU:C:2013:785, pkt 58), oraz że orzekając, w pkt 57 zaskarżonego wyroku, iż pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych nie może być uznane za wprowadzenie lub zmianę pomocy w rozumieniu art. 108 ust. 3 TFUE, Sąd naruszył prawo.

61 Stąd część pierwszą zarzutu pierwszego należy uwzględnić.

W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

62 W ramach drugiej części zarzutu pierwszego DEI, popierane przez Komisję, podnosi, że argumentacja przedstawiona przez Sąd w pkt 61–68 zaskarżonego wyroku jest błędna.

63 W pierwszym rzędzie DEI i Komisja utrzymują, że powołując się – w pkt 53 i 61–63 zaskarżonego wyroku – na wyroki z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava i in./Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59), i z dnia 1 lipca 2010 r., Włochy/Komisja (T-53/08, EU:T:2010:267), by stwierdzić, że jedynie przedłużenie czasu trwania istniejącej pomocy w drodze interwencji ustawodawczej może skutkować wprowadzeniem nowej pomocy, Sąd błędnie zinterpretował wskazane wyroki.

64 DEI i Komisja przypominają w tym względzie, że jeśli zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przypisywane państwu członkowskiemu zaniechanie może skutkować zaistnieniem pomocy państwa (wyrok z dnia 19 marca 2013 r., Bouygues i Bouygues Télécom/Komisja i in., oraz Komisja/Francja i in., C-399/10 P i C-401/10 P, EU:C:2013:175, pkt 100– 103), to a fortiori jest tak w wypadku wydania aktu przez organ państwa, nawet w sytuacji gdy nie mamy do czynienia z interwencją ustawodawczą.

65 W drugim rzędzie DEI i Komisja podnoszą, że w pkt 63 zaskarżonego wyroku Sąd błędnie odróżnił od niniejszej sprawy wyroki z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava i in./Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59), oraz z dnia 1 lipca 2010 r., Włochy/Komisja (T-53/08, EU:T:2010:267), ze względu na to, że w sprawach, w których zapadły wskazane wyroki, przedłużenie terminu obowiązywania rozpatrywanej pomocy nie było automatyczne. Bezsporne jest bowiem, że w niniejszej sprawie przedłużenie stosowania preferencyjnej taryfy nie wynikało automatycznie z umowy z 1960 r., ale było skutkiem wydania pierwszego postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych.

66 W trzecim rzędzie DEI i Komisja podnoszą, że wbrew temu, co stwierdził Sąd w pkt 65–67 zaskarżonego wyroku, z wyroku z dnia 20 września 2011 r., Regione autonoma della Sardegna i in./Komisja (T-394/08, T-408/08, T-453/08 i T-454/08, EU:T:2011:493), nie wynika, że aby środek taki jak pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych stanowił nową pomoc, powinien on zmieniać ramy prawne istniejącej pomocy, a więc zmieniać istotę owej pomocy. Ze wskazanego wyroku wynika w rzeczywistości, ze nawet nieistotna zmiana istniejącej pomocy może skutkować wprowadzeniem nowej pomocy.

67 Ponadto Komisja utrzymuje, że podstawa prawną pomocy w spornym okresie było pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych i że w pkt 64, 67 i 68 zaskarżonego wyroku Sąd błędnie orzekł, iż pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych nie miało na celu zmiany ram prawnych umowy z 1960 r., ale po prostu dokonano w nim tymczasowej interpretacji treści tej umowy.

68 Tym samym Sąd uznał, że jedynie wskazana umowa wywiera skutki prawne. Tymczasem według Komisji w postanowieniach w przedmiocie środków tymczasowych nie dokonano interpretacji i nie rozstrzygnięto sporu w sposób tymczasowy, ale postanowienia te wywierają niezależne skutki prawne, gdyż ich mocą uznano istniejące prawa i obowiązki, a także ustanowiono nowe prawa i nowe obowiązki. Sąd krajowy może w szczególności zarządzić środki tymczasowe, w sytuacji gdy, po pierwsze, istnieje konieczność zabezpieczenia danego prawa lub uregulowania danej sytuacji, a po drugie, istnieje pilna potrzeba lub konieczność zażegnania bezpośredniego zagrożenia. Tak więc środki te mogą służyć zabezpieczeniu prawa, które jest związane z powództwem głównym, lecz które niekoniecznie jest tożsame z prawem, którego trwała ochrona prawna jest dochodzona w ramach powództwa głównego.

69 Alouminion stoi na stanowisku, że pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych nie zmieniło ani pierwotnych krajowych ram prawnych, ani ram ustawodawczych preferencyjnej taryfy i że w tej sytuacji drugą część zarzutu pierwszego należy oddalić.

70 Przede wszystkim Alouminion podnosi, że DEI błędnie powołuje się na wyrok z dnia 20 września 2011 r., Regione autonoma della Sardegna i in./Komisja (T-394/08, T-408/08, T-453/08 i T-454/08, EU:T:2011:493) na poparcie twierdzenia, że nawet nieistotna zmiana istniejącej pomocy skutkuje wprowadzeniem nowej pomocy. Z włoskiej wersji językowej tego wyroku wynika bowiem, że taka zmiana co najwyżej „może” skutkować wprowadzeniem nowej pomocy.

71 Alouminion utrzymuje nadto, że z wyroków z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava/Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59), i z dnia 1 lipca 2010 r., Włochy/Komisja (T-53/08, EU:T:2010:267), wynika, iż choć Sąd orzekł, że pomoc rozpatrywana w sprawach, w których zapadły te wyroki, stanowi nową pomoc, to postąpił tak ze względu na zaistnienie interwencji ustawodawczej.

72 Alouminion twierdzi wreszcie, że przytoczone przez DEI orzecznictwo, w myśl którego nawet przypisywane państwu członkowskiemu zaniechanie może skutkować zaistnieniem pomocy, nie ma w tym wypadku znaczenia.

– Ocena Trybunału

73 Co się tyczy w pierwszym rzędzie pkt 61–64 zaskarżonego wyroku, należy zaznaczyć, że, po pierwsze, w pkt 63 rzeczonego wyroku Trybunał wskazał, iż w sprawach, w których zapadły wyroki z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava i in./Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59), oraz z dnia 1 lipca 2010 r., Włochy/Komisja (T-53/08, EU:T:2010:267), sporne przedłużenia uznano za niestanowiące nowej pomocy „tylko w związku z tym, że wspomniane przedłużenia nie nastąpiły automatycznie, lecz wymagały interwencji ustawodawczej w celu dokonania zmiany pierwotnie ustalonej korzyści”.

74 Jednakże nawet jeśli z opisu okoliczności faktycznych przedstawionego w pkt 1–9 wyroku z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava i in./Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59), oraz w pkt 1–11 wyroku z dnia 1 lipca 2010 r., Włochy/Komisja (T-53/08, EU:T:2010:267), wynika, że sporne przedłużenia były efektem interwencji ustawodawczej, to należy stwierdzić, iż nic nie wskazuje, że to ze względu na tę okoliczność w wyrokach tych Sąd uznał, że owe przedłużenia stanowią nową pomoc.

75 Jak wynika bowiem w szczególności z pkt 174 i 175 wyroku z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava i in./Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59), rozpatrywana w owej sprawie pomoc została przyznana na podstawie aktu prawnego, a mianowicie interwencji ustawodawczej, która nastąpiła w czasie, gdy Królestwo Hiszpanii było już państwem członkowskim, i nawet jeśli korzyść przewidziana w tym akcie prawnym stanowiła jedynie przedłużenie obowiązywania wcześniejszego przepisu, to jednak, ze względu na zmianę okresu obowiązywania rozpatrywanej pomocy, należało ją uznać za nową pomoc. Wynika stąd, że sporne przedłużenia zostały uznane za nową pomoc nie ze względu na to, że były one efektem interwencji ustawodawczej, ale ze względu na ich skutki.

76 Po drugie, w pkt 63 i 64 zaskarżonego wyroku Sąd odróżnił od niniejszej sprawy wyroki z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava i in./Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59) oraz z dnia 1 lipca 2010 r., Włochy/Komisja (T-53/08, EU:T:2010:267), ze względu na to, że w sprawach, w których zapadły wskazane wyroki, przedłużenie terminu obowiązywania rozpatrywanej pomocy nie było automatyczne.

77 Tymczasem należy podkreślić, że w świetle poczynionych przez Sąd i opisanych w pkt 8–10 niniejszego wyroku ustaleń faktycznych jest jasne, że w niniejszej sprawie przedłużenie stosowania preferencyjnej taryfy nie wynikało automatycznie z umowy z 1960 r., ale było skutkiem wydania pierwszego postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych.

78 Oznacza to, że rozważania przedstawione w pkt 61–64 zaskarżonego wyroku są oparte na błędnej interpretacji i błędnym zastosowaniu wyroków z dnia 6 marca 2002 r., Diputación Foral de Álava i in./Komisja (T-127/99, T-129/99 i T-148/99, EU:T:2002:59) oraz z dnia 1 lipca 2010 r., Włochy/Komisja (T-53/08, EU:T:2010:267).

79 Co się tyczy w drugim rzędzie pkt 65–68 zaskarżonego wyroku, należy zaznaczyć, że w jego pkt 65–66 Sąd wskazał, iż w wyroku z dnia 20 września 2011 r., Regione autonoma della Sardegna/Komisja (T-394/08, T-408/08, T-453/08 i T-454/08, EU:T:2011:493) niewątpliwie orzeczono, że pomoc przyznaną na podstawie prawnej istotnie różniącej się od systemu zatwierdzonego w decyzji zatwierdzającej należy uważać za nową pomoc, niemniej jednak w sprawie, w której zapadł wskazany wyrok, pierwotna pomoc została zatwierdzona przez Komisję, a nowa pomoc została przyznana nowym aktem regulacyjnym sprzecznym z decyzją zatwierdzającą Komisji.

80 Następnie, podkreśliwszy w pkt 67 zaskarżonego wyroku, że w niniejszej sprawie pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych nie miało na celu zmiany ram prawnych preferencyjnej taryfy względem ram prawnych zatwierdzonych przez Komisję, w pkt 68 rzeczonego wyroku Sąd doszedł do wniosku, że podstawą prawną rozpatrywanej pomocy nie jest pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych, lecz umowa z 1960 r. i mające znaczenie dla sprawy prawo krajowe, które zostało zinterpretowane tymczasowo w pierwszym postanowieniu w przedmiocie środków tymczasowych.

81 W tym względzie należy stwierdzić, że skoro z pkt 59 niniejszego wyroku wynika, że wobec przedłużenia zastosowania preferencyjnej taryfy w spornym okresie pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych skutkowało zmianą granic czasowych umowy z 1960 r., czyli granic czasowych preferencyjnej taryfy opisanych w pkt 4 niniejszego wyroku, to podstawą prawną pomocy w spornym okresie było pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych.

82 Wobec tego w pkt 67 i 68 zaskarżonego wyroku dopuszczono się naruszenia prawa.

83 Należy zatem uwzględnić również drugą część zarzutu pierwszego.

W przedmiocie trzeciej części zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

84 W ramach trzeciej części zarzutu pierwszego DEI utrzymuje, że Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 58 zaskarżonego wyroku, iż skutkiem orzeczenia sądu krajowego w przedmiocie środków tymczasowych nie może być przyznanie pomocy państwa.

85 DEI przypomina w tym względzie, że z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że sądy krajowe są uprawnione do zarządzania środków tymczasowych w celu zapobiegania zakłóceniom konkurencji wynikającym z przyznania pomocy z naruszeniem obowiązku zawieszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE i że wobec tego wprowadzające takie środki orzeczenia sądów krajowych są częścią prewencyjnego mechanizmu kontroli pomocy państwa.

86 Według DEI każdy sąd krajowy, w tym sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych, jest zobowiązany do zbadania, czy zarządzony przezeń środek może wywrzeć skutki zdolne uczynić go niezgodnym z rynkiem wewnętrznym, ze względu na to, że powoduje on przyznanie bezprawnej przewagi konkurencyjnej na przyszłość.

87 W niniejszej sprawie oznaczałoby to, że tymczasowa ocena dokonana przez sąd krajowy w pierwszym postanowieniu w przedmiocie środków tymczasowych, dotycząca rozwiązania umowy z 1960 r., nie mogła definitywnie usunąć niepewności co do charakteru prawnego i konsekwencji stosowania preferencyjnej taryfy po upływie pierwotnego okresu jej obowiązywania oraz że postanowienie to należało poddać uprzedniej kontroli przewidzianej w art. 108 ust. 3 TFUE.

88 Komisja twierdzi – podobnie jak DEI – że okoliczność, iż nowa pomoc została wprowadzona postanowieniem sądu krajowego w przedmiocie środków tymczasowych nie ma znaczenia dla oceny zgodności owej pomocy z rynkiem wewnętrznym.

89 Według Komisji wniosek przeciwny skutkowałby tym, że pojęcie „pomocy” byłoby interpretowane w sposób subiektywny, w zależności od tego, jaki organ przyjął środek wprowadzający tę pomoc, a więc stałby on w sprzeczności z orzecznictwem Trybunału, w szczególności zaś z wyrokiem z dnia 8 grudnia 2011 r., France Télécom/Komisja (C-81/10 P, EU:C:2011:811, pkt 17 i przytoczone tam orzecznictwo), w którym stwierdzono, że pojęcie „pomocy państwa” ma charakter prawny i powinno być interpretowane w oparciu o skutki pomocy.

90 Komisja dodaje, że argument DEI, w myśl którego w ramach postępowania w przedmiocie środków tymczasowych sąd krajowy jest zobowiązany zgłosić Komisji i poddać jej prewencyjnej kontroli każdy środek wprowadzający nową pomoc lub zmieniający pomoc istniejącą, znajduje poparcie w treści wyroku z dnia 18 lipca 2007 r., Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, pkt 59–63), z którego wynika, że wyłączne kompetencje Komisji oraz prymat prawa Unii zobowiązują sądy krajowe do odstąpienia od stosowania przepisu krajowego, w sytuacji gdy jego zastosowanie stałoby na przeszkodzie odzyskaniu pomocy państwa.

91 Komisja podnosi również, że zgodnie z pkt 58 jej komunikatu w sprawie egzekwowania prawa dotyczącego pomocy państwa przez sądy krajowe (Dz.U. 2009, C 85, s. 1), w sytuacji gdy istnieje ryzyko, że wypłata bezprawnie przyznanej pomocy nastąpić w trakcie postępowania toczącego się przed sądem krajowym, ciążący na takim sądzie obowiązek zapobiegania wszelkim naruszeniom art. 108 ust. 3 TFUE może wymagać, aby ów sąd wydał postanowienie w przedmiocie środków

tymczasowych w celu powstrzymania niezgodnej z prawem wypłaty aż do chwili, gdy sprawa zostanie przezeń rozstrzygnięta co do istoty. Komisja wyprowadza stąd wniosek, że zgodnie z zasadami logiki sam sąd krajowy nie może być postrzegany jako organ, który zdecydował o przyznaniu takiej pomocy.

92 Aloumínion stoi na stanowisku, że trzecia część zarzutu pierwszego jest efektem błędnego rozumienia treści zaskarżonego wyroku, wobec czego powinna zostać oddalona.

93 Aloumínion utrzymuje, że w rzeczywistości w pkt 58 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że konsekwencją pierwszego postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych nie jest przyznanie nowej korzyści, odrębnej od istniejącej pomocy. Sąd nie wykluczył zatem sytuacji, w której pomoc państwa zostaje wprowadzona mocą orzeczenia sądu krajowego przyznającego nową korzyść, odrębną od istniejącej pomocy, ale po prostu uznał, że w niniejszej sprawie tak nie jest.

94 W każdym razie Aloumínion podnosi, po pierwsze, że pkt 58 zaskarżonego wyroku ma charakter uzupełnienia, gdyż potwierdza, a contrario, rozumowanie przedstawione w pkt 55–57 rzeczonego wyroku, a po drugie, że dokonana przez Sąd ocena treści pierwszego postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych stanowi ocenę okoliczności faktycznych, która nie podlega kontroli Trybunału w postępowaniu odwoławczym.

– Ocena Trybunału

95 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wprowadzenie w życie sytemu kontroli pomocy państwa należy z jednej strony do Komisji, a z drugiej strony do sądów krajowych, które pełnią role uzupełniające i odmienne (wyroki: z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit, C-44/93, EU:C:1994:311, pkt 14; z dnia 21 listopada 2013 r., Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 19 marca 2015 r., OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, pkt 36).

96 Sądy krajowe nie są bowiem właściwe, by orzekać w przedmiocie zgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym, gdyż przeprowadzanie kontroli w tym zakresie należy do wyłącznej właściwości Komisji (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 grudnia 2011 r., Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, pkt 27; z dnia 18 lipca 2013 r., P, C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 19 marca 2015 r., OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, pkt 37).

97 Natomiast sądy krajowe czuwają, do chwili wydania ostatecznej decyzji przez Komisję, nad ochroną praw jednostek w przypadku naruszenia obowiązku uprzedniego zgłoszenia Komisji pomocy państwa, przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE (wyroki: z dnia 8 grudnia 2011 r., Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 18 lipca 2013, P, C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 39; z dnia 21 listopada 2013 r., Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, pkt 28).

98 W tym kontekście sądy krajowe, rozpatrując zawisłe przed nimi spory, mogą być zobowiązane do dokonania wykładni i do stosowania pojęcia pomocy państwa, o którym mowa w art. 107 ust. 1 TFUE, w szczególności w celu ustalenia, czy środek wprowadzony z pominięciem procedury uprzedniej kontroli z art. 108 ust. 3 TFUE powinien podlegać tej procedurze, czy też nie (wyroki: z dnia 18 lipca 2007 r., Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 18 lipca 2013 r., P, C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 38).

99 Jeżeli sądy krajowe dojdą do wniosku, że rozpatrywany środek rzeczywiście należało zgłosić Komisji, powinny one zbadać, czy dane państwo członkowskie wywiązało się z tego obowiązku, a jeśli tak nie jest – uznać ten środek za niezgodny z prawem (wyrok z dnia 19 marca 2015 r., OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, pkt 68).

100 Do sądów tych należy bowiem, zgodnie z ich prawem krajowym, wyciągnięcie wszystkich konsekwencji naruszenia art. 108 ust. 3 TFUE, zarówno w odniesieniu do ważności aktów wykonawczych dla środków pomocowych, jak i w odniesieniu do ewentualnego zwrotu wsparcia finansowego przyznanego z naruszeniem tego postanowienia (wyrok z dnia 8 grudnia 2011 r., Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

101 Sądy krajowe są w szczególności uprawnione do zarządzania środków tymczasowych w celu zapobiegania zakłóceniom konkurencji wynikającym z przyznania pomocy z naruszeniem obowiązku zawieszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE (zob. wyroki: z dnia 21 listopada 1991 r., Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires i Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, C-354/90, EU:C:1991:440, pkt 11; z dnia 11 lipca 1996 r., SFEI i in., C-39/94, EU:C:1996:285, pkt 39, 40 i 53; z dnia 21 listopada 2013 r., Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, pkt 34). Jak stanowi zatem pkt 58 komunikatu Komisji w sprawie egzekwowania prawa dotyczącego pomocy państwa przez sądy krajowe (Dz.U. 2009, C 85, s. 1), w sytuacji gdy istnieje ryzyko, że wypłata bezprawnie przyznanej pomocy nastąpi w trakcie postępowania toczącego się przed sądem krajowym, ów sąd może zdecydować się na wydanie postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych w celu powstrzymania niezgodnej z prawem wypłaty aż do momentu, gdy sprawa zostanie przezeń rozstrzygnięta co do istoty.

102 W świetle wszystkich powyższych rozważań należy zbadać zasadność trzeciej części zarzutu pierwszego, w której DEI krytykuje Sąd za to, że w pkt 58 zaskarżonego wyroku orzekł, iż skutkiem wydania przez sąd krajowy postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych nie może być przyznanie pomocy państwa.

103 W tym względzie należy stwierdzić, że w pkt 58 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, iż przyznanie, że pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych stanowi wprowadzenie lub zmianę pomocy w rozumieniu art. 108 ust. 3 TFUE „byłoby równoznaczne z faktycznego i prawnego punktu widzenia z wymaganiem od sądu krajowego orzekającego w przedmiocie środków tymczasowych w sporze dotyczącym danej umowy, jak w niniejszej sprawie, by powiadomił Komisję i dostarczył dla celów prewencyjnego przeglądu nie tylko informacje na temat nowej pomocy lub zmian pomocy w ścisłym tego słowa znaczeniu przyznanej przedsiębiorstwu otrzymującemu istniejącą pomoc, ale także wszelkich środków mających wpływ na interpretację i wykonanie wspomnianej umowy, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, na konkurencję lub po prostu na faktyczny czas trwania w określonym okresie pomocy, która pozostaje co do zasady istniejącą, gdy Komisja nie podjęła żadnej decyzji zatwierdzającej lub decyzji o niezgodności”.

104 Tak więc w pkt 58 zaskarżonego wyroku Sąd dokonał rozróżnienia między „nową pomocą lub zmianami pomocy w ścisłym tego słowa znaczeniu” a środkami mającymi wpływ na interpretację i wykonanie umowy zatwierdzonej przez Komisję jako pomoc państwa zgodna z rynkiem wewnętrznym, inaczej mówiąc – środkami takimi jak pierwsze postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych, i wyciągnął stąd wniosek, że na sądzie krajowym orzekającym w przedmiocie środków tymczasowych nie ciążą obowiązki, które co do zasady spoczywają na sądach krajowych w myśl art. 107 i 108 TFUE.

105 Należy jednak przypomnieć, że stosowanie unijnych reguł w dziedzinie pomocy państwa oparte jest na obowiązku lojalnej współpracy między sądami krajowymi z jednej strony a Komisją i sądami Unii z drugiej strony, w ramach której każdy z tych organów wykonuje funkcje powierzone mu przez traktat TFUE. W ramach tej współpracy sądy krajowe powinny zastosować wszelkie właściwe środki ogólne lub szczególne w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z prawa Unii i powstrzymać się od wszelkich działań mogących zagrozić realizacji celów traktatu, jak wynika z art. 4 ust. 3 TUE. Sądy krajowe powinny zatem w szczególności powstrzymać się od wydawania rozstrzygnięć naruszających decyzję Komisji (wyrok z dnia 21 listopada 2013 r., Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, pkt 41).

106 Ponadto w pkt 46 i 47 wyroku z dnia 18 lipca 2013 r., P (C-6/12, EU:C:2013:525), Trybunał orzekł, że zadaniem sądów krajowych jest zbadanie, czy zasady stosowania programu pomocy nie zostały zmienione i że jeżeli okazałoby się, iż zmiany te spowodowały rozszerzenie zakresu tego programu, konieczne może być uznanie, że mamy do czynienia z pomocą nową, co skutkowałoby tym, iż zastosowanie znalazłaby procedura notyfikacji przewidziana w art. 108 ust. 3 TFUE.

107 Wobec powyższego należy stwierdzić, że Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 58 zaskarżonego wyroku, że sąd krajowy, przed którym zawisł spór dotyczący umowy, nie jest zobowiązany – ze względu na to, iż orzeka on w przedmiocie środków tymczasowych – do zgłoszenia Komisji, zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE „wszelkich środków mających wpływ na interpretację i wykonanie wspomnianej umowy, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, na konkurencję lub po prostu na faktyczny czas trwania w określonym okresie pomocy, która pozostaje co do zasady istniejącą”.

108 Przyznanie sądom krajowym orzekającym w przedmiocie środków tymczasowych możliwości uniknięcia obowiązków ciążących na nich w ramach kontroli pomocy państwa ustanowionej w art. 107 i 108 TFUE skutkowałoby bowiem tym, że sądy te naruszałyby granice swych własnych kompetencji, służące zapewnieniu przestrzegania prawa Unii w dziedzinie pomocy państwa, a także nie wywiązywałyby się z obowiązku lojalnej współpracy z instytucjami Unii, o którym przypomniano w pkt 105 niniejszego wyroku, a zatem, niezaprzeczalnie, miałoby niekorzystny wpływ na skuteczność (effet utile) wskazanych postanowień.

109 Trzecią część zarzutu pierwszego należy zatem uwzględnić.

110 W tym stanie rzeczy należy uwzględnić cały zarzut pierwszy i uchylić zaskarżony wyrok bez konieczności badania pozostałych zarzutów.

W przedmiocie przekazania sprawy Sądowi

111 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala, lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

112 W niniejszej sprawie, ponieważ Sąd zbadał tylko jeden z zarzutów podniesionych przez strony, Trybunał uważa, że niniejsza sprawa nie znajduje się na etapie pozwalającym na wydanie orzeczenia. W związku z tym należy skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

W przedmiocie kosztów

113 Ze względu na to, że sprawa zostaje przekazana Sądowi do ponownego rozpoznania, rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów niniejszego postępowania odwoławczego nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z powyższych względów Trybunał (dziesiąta izba) orzeka, co następuje:

1) Wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 8 października 2014 r. Alouminion/Komisja (T-542/11, EU:T:2014:859) zostaje uchylony.

2) Sprawa T-542/11 zostaje skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd Unii Europejskiej.

3) Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Podpisy